

Πατριαρχική καὶ Συνοδική
Ἐγκύκλιος Ἐπιστολή
γιά τόν ἑορτασμό
τῆς χιλιοστῆς ἑπτακοσιοστῆς ἐπετείου τῆς
Πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου στή Νίκαια

Ἀριθμ. Πρωτ.: 335

† Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Σ
ΕΛΕΩΘΕΟΥ ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΣ
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥΠΟΛΕΩΣ - ΝΕΑΣ ΡΩΜΗΣ
ΚΑΙ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ
ΣΕ ΟΛΟ ΤΟ ΠΛΗΡΩΜΑ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΧΑΡΗ ΚΑΙ ΕΙΡΗΝΗ ΑΠΟ ΤΟ ΘΕΟ
* * *

Ὑμνο εὐχαριστίας ἀναπέμπουμε στόν πανσθενουργό, παντεπόπτη καί παντευεργέτη Θεό, ὁ ὅποιος εἶναι Τριάδα, σέ αὐτόν πού ἀξίωσε τὸ λαό του νὰ φθάσει στή χιλιοστὴ ἑπτακοσιοστὴ ἐπέτειο τῆς Πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς Νίκαιας, αὐτῆς πού μὲ Πνεῦμα Ἅγιο μαρτύρησε τὴν γνήσια πίστη στόν συνάναρχο μὲ Αὐτόν πού τὸν γέννησε καί ἀληθινὰ ὁμοούσιο μὲ Ἐκεῖνον Θεὸ Λόγο, «τὸν δι' ἡμᾶς τοὺς ἀνθρώπους καί διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν κατελθόντα καί σαρκωθέντα καί ἐνανθρωπήσαντα, παθόντα καί ἀναστάντα τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ καί ἀνελθόντα εἰς τοὺς οὐρανούς, καί ἐρχόμενον κρῖναι ζῶντας καί νεκρούς».

Ἡ Σύνοδος τῆς Νίκαιας ἀποτελεῖ ἔκφραση τῆς συνοδικῆς φύσης τῆς Ἐκκλησίας, κορύφωση τῆς «ἀρχεγόνου συνοδικότητος» αὐτῆς, ἀρρήκτως συνδεδεμένης μὲ τὴν εὐχαριστιακὴν πραγμάτωση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ζωῆς, ἀλλὰ καί μὲ τὴν πρακτικὴν τῆς ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνελεύσεως πρὸς λήψη «ὁμοθυμαδόν»¹ ἀποφάσεων ἐπὶ τρεχόντων θεμάτων. Ἡ Σύνοδος τῆς Νίκαιας σηματοδοτεῖ ταυτόχρονα καί τὴν ἀνάδυση μιᾶς νέας συνοδικῆς δομῆς, αὐτῆς τῆς Οἰκουμενικῆς Συνόδου, ἡ ὁποία ἔμελλε νὰ ἀποβεῖ καθοριστικὴ γιὰ τὴν πορεία τῶν ἐκκλησιαστικῶν πραγμάτων. Ἀξιομνημόνευτο εἶναι ὅτι ἡ Οἰκουμενικὴ Σύνοδος δὲν ἀποτελεῖ «μόνιμο θεσμό» στή ζωὴ τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλὰ «ἔκτακτο γεγονός», ἀπάντηση σὲ μία συγκεκριμένη ἀπειλὴ κατὰ τῆς πίστεως, ἡ ὁποία ἀποβλέπει στὴν ἀποκατάσταση τῆς ἐνότητος καί τῆς εὐχαριστιακῆς κοινωνίας πού ἔχει διαρραγεῖ.

Τὸ ὅτι ἡ Σύνοδος τῆς Νίκαιας συνεκλήθη ἀπὸ τὸν Αὐτοκράτορα, ὅτι ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος παρακολούθησε τὶς ἐργασίες καί περιέβαλε τὰ ἀναθέματά

¹ Πράξ. β', 1.

της μὲ τὸ κύρος κρατικοῦ νόμου, δὲν τὴν καθιστᾷ «αὐτοκρατορική σύνοδο»². Ὑπῆρξε ἀμιγῶς «ἐκκλησιαστικὸ γεγονός», κατὰ τὸ ὁποῖο ἡ Ἐκκλησία, καθοδηγούμενη ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα, ἀποφάσισε γιὰ τὰ τοῦ οἴκου της, ἐνῶ ὁ Αὐτοκράτορας ἐφάρμοσε τὴν ἀρχὴ «Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος τῷ Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ»³.

Ἐνώπιον τῆς Ἀρειανικῆς πλάνης, ἡ Ἐκκλησία διατύπωσε συνοδικὰ τὸ οὐσιῶδες τῆς διηνεκῶς βιουμένης ἐντὸς αὐτῆς πίστεως. Ὁ «ὁμοούσιος τῷ Πατρί» προαιώνιος Υἱὸς καὶ Λόγος τοῦ Θεοῦ, «Θεὸς ἀληθινὸς ἐκ Θεοῦ ἀληθινοῦ», σώζει διὰ τῆς σαρκώσεώς του τὸν ἄνθρωπο ἀπὸ τῆ δουλεία τοῦ ἀλλοτρίου καὶ διανοίγει σὲ αὐτὸν τὴν ὁδὸ τῆς κατὰ χάριθ θεώσεως. «Αὐτὸς γὰρ ἐνηνθρόπησεν, ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν»⁴. Τὸ Σύμβολο τῆς Νίκαιας διατρανώνει τὴ βέβαιη πεποίθησι ὅτι ἡ αἵρετικὴ ἀπόκλισις ποὺ σοβοῦσε ἀποτελεῖ ἄρνησι τῆς δυνατότητος τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου. Μὲ αὐτὴ τὴν ἔννοια, δὲν εἶναι ἀπλᾶ θεωρητικὴ διακήρυξις ἀλλὰ ὁμολογία πίστεως, ὅπως ὅλα τὰ δογματικὰ κείμενα τῆς Ἐκκλησίας, αὐθεντικὴ διατύπωσις τῆς ζωντανῆς ἀλήθειας, ἡ ὁποία ὑπάρχει ἐντὸς της καὶ μέσω αὐτῆς.

Ἰδιαίτερη θεολογικὴ βαρύτητα ἔχει τὸ γεγονός ὅτι βάση τοῦ Ἱεροῦ Συμβόλου «Πιστεύομεν...» ἀποτελεῖ ἓνα τοπικὸ βαπτιστήριον Σύμβολον ἢ ὁμάδα τέτοιων Συμβόλων. Ὡς γνήσιος φορέας τῆς διαχρονικῆς ἐκκλησιαστικῆς αὐτοσυνειδησίας, ἡ Σύνοδος ἀνακεφαλαιώνει καὶ βεβαιώνει τὴν Ἀποστολικὴ παρακαταθήκη, τὴν ὁποία διαφυλάσσουν οἱ κατὰ τόπους Ἐκκλησίαις. Ὁ Μέγας Ἀθανάσιος ἀναφέρει ὅτι οἱ Συνοδικοὶ Πατέρες ὅσον ἀφορᾷ «περὶ τῆς πίστεως δὲν ἔγραψαν Ἀποφασίσασμε», ἀλλὰ: Ἔτσι πιστεύει ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία· καὶ εὐθὺς ὁμολόγησαν πῶς πιστεύουν, ὥστε νὰ δείξουν, ὅτι τὸ φρόνημά τους δὲν εἶναι κάτι νεώτερον, ἀλλὰ ἀποστολικόν, καὶ ὅτι ὅσα ἔγραψαν δὲν εἶναι εὗρημα δικό τους, ἀλλὰ τὰ ἴδια, ἐκεῖνα ποὺ δίδαξαν οἱ ἀπόστολοι»⁵. Πεποίθησι τῶν θεοδιδάκτων Πατέρων ἦταν ὅτι τίποτα δὲν προστέθηκε στὴν πίστι τῶν Ἀποστόλων καὶ ὅτι τὸ ὄντως οἰκουμενικὸ Σύμβολο τῆς Νίκαιας ἀποτελεῖ διακήρυξις τῆς κοινῆς παράδοσις τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας. Οἱ Συνοδικοὶ Πατέρες, τοὺς ὁποίους ἡ Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία ἐπαξίως τιμᾷ καὶ ὑμνεῖ ὡς «Ἀποστολικῶν παραδόσεων ἀκριβεῖς φύλακας», χρησιμοποίησαν τὸν φιλοσοφικὸ ὄρο «οὐσία» (καὶ τὸ «ὁμοούσιον») γιὰ τὴν ἔκφρασι τῆς ὀρθόδοξης πίστεως στὴ θεότητα τοῦ Λόγου, τὴν ὁποία ἀρνοῦνταν ὁ Ἀρειος, καὶ μὲ αὐτὴν ἀρνοῦνταν τὸ ὅλο μυστήριον τῆς πανσωστικῆς ἔνσαρκης

² Μητροπολίτου Περγάμου Ἰωάννου Ζηζιούλα, *Ἔργα Α΄. Ἐκκλησιολογικὰ Μελετήματα*, ἐκδ. Δόμος, Ἀθήνα 2016, σ. 675-6.

³ Ματθ. κβ', 21.

⁴ Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, *Λόγος περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου*, PG 25, 192.

⁵ «περὶ δὲ τῆς πίστεως ἔγραψαν οὐκ ἔδοξεν, ἀλλ', Οὕτως πιστεύει ἡ καθολικὴ Ἐκκλησία· καὶ εὐθὺς ὁμολόγησαν, πῶς πιστεύουσιν, ἵνα δείξωσιν, ὅτι μὴ νεώτερον, ἀλλ' ἀποστολικόν ἐστιν αὐτῶν τὸ φρόνημα, καὶ ἃ ἔγραψαν, οὐκ ἐξ αὐτῶν εὗρέθη, ἀλλὰ ταῦτ' ἐστίν, ἅπερ ἐδίδαξαν οἱ ἀπόστολοι», Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, *Ἐπιστολὴ περὶ τῶν γενομένων ἐν τῇ Ἀριμίνῳ τῆς Ἰταλίας, καὶ ἐν Σελευκείᾳ τῆς Ἰσαυρίας συνόδων*, PG 26, 688.

Θείας Οικονομίας, ἐμπλεκόμενος σὲ ἑλληνιστικὰ νοητικὰ σχήματα καὶ ἀπωθώντας τὸν «Θεὸ τῶν Πατέρων» ἐν ὀνόματι τοῦ «Θεοῦ τῶν φιλοσόφων».

Ἄλλο κεφαλαιῶδες ζήτημα, τὸ ὁποῖο κλήθηκε νὰ ἐπιλύσει ἡ Σύνοδος τῆς Νίκαιας, πρὸς ἐνίσχυση τῆς ἐκκλησιαστικῆς ἐνότητος στὴ λειτουργικὴ πράξη, ἦταν τὸ «πότε καὶ πῶς πρέπει νὰ ἐπιτελοῦμε τὴν ἑορτὴ τοῦ Πάσχα». Ἡ χιλιοστὴ ἑπτακοσιοστὴ ἐπέτειος τῆς σύγκλησης τῆς Συνόδου ἐπανέφερε στὴν ἐπικαιρότητα τὸ θέμα τοῦ κοινοῦ ἑορτασμοῦ τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου. Ἡ Ἁγία τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ εὐχεται οἱ ὅπου γῆς Χριστιανοὶ νὰ ἐπανέλθουν, σύμφωνα πρὸς τὶς προσταγές τῆς Συνόδου τῆς Νίκαιας, στὸν ἑορτασμό τοῦ Πάσχα σὲ κοινὴ ἡμέρα, ὅπως κατὰ εὐτυχίᾳ συγκυρία συνέβη κατὰ τὸ τρέχον ἔτος. Ἡ ἀπόφασις αὕτη θὰ λειτουργήσῃ ὡς ἔνδειξις καὶ σύμβολο γνήσιας προόδου στὸν ἀγῶνα τῆς οἰκουμενικῆς συμπόρευσης καὶ ὁμονοήσεως διὰ μέσου τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου καὶ τοῦ «διαλόγου τῆς ζωῆς», ὡς ἀπτή μαρτυρία περὶ τοῦ ἔμπρακτου σεβασμοῦ τῶν κεκτημένων τῆς ἀδιαίρετης Ἐκκλησίας. Ἡ ἐπίτευξις τοῦ στόχου αὐτοῦ, στὸ πλαίσιο τῆς ἐφετεινῆς ἐπετείου, ὑπῆρξε κοινὸ ὄραμα τοῦ ἀειμνήστου Πάπα Ρώμης Φραγκίσκου καὶ τῆς ἡμετέρας Μετριοτήτος. Ἡ ἐκδημία του, τὴν ἐπαύριον τοῦ παγχριστιανικοῦ ἑορτασθέντος Πάσχα, ἐπιτείνει τὴν κοινὴ εὐθύνη νὰ συνεχίσουμε ἀταλάντευτα πρὸς τὴν ἴδια κατεύθυνση.

Σπουδαῖο ὑπῆρξε ἐπίσης τὸ νομοκανονικὸ ἔργο τῆς Συνόδου τῆς Νίκαιας, διὰ τοῦ ὁποῖου ἀποτυπώνεται καὶ ἐπικυρώνεται συνοδικὰ ἢ διαχρονικὴ κανονικὴ συνείδησις τῆς Ἐκκλησίας, καὶ στὸ ὁποῖο βρίσκονται οἱ ἀπαρχές τοῦ μητροπολιτικοῦ συστήματος καὶ τῆς ἀναδείξεως τοῦ κύρους, τῆς ἐξέχουσας θέσης καὶ τῆς διευρυμένης εὐθύνης ὁρισμένων Θρόνων, ἐκ τῶν ὁποίων διαμορφώθηκε προοδευτικὰ τὸ σύστημα τῆς Πενταρχίας. Ἐφ' ὅσον ἡ κανονικὴ παρακαταθήκη τῆς Νίκαιας εἶναι κοινὴ κληρονομία ὁλόκληρου τοῦ χριστιανικοῦ κόσμου, ἡ ἐφετεινὴ ἐπέτειος καλεῖται νὰ λειτουργήσῃ ὡς προσκλητήριον γιὰ ἐπιστροφὴ σὲ τὶς πηγές, στὰ πρωταρχικὰ κανονικὰ θεσπίσματα τῆς ἀδιαίρετης Ἐκκλησίας.

Ἐγγυητὴς τῶν θεσπισμάτων τῆς Νικαίας ἀναδείχθηκε διαχρονικὰ ὁ Οἰκουμενικὸς Θρόνος τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Αὐτὸ τὸ πνεῦμα τῆς Μεγάλῃς Ἐκκλησίας ἐκφράσθηκε καὶ διὰ τῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Ἐγκυκλίου μὲ ἀφορμὴ τὴν χιλιοστὴ ἑξακοσιοστὴ ἐπέτειο τῆς Συνόδου⁶, «τῆς πρώτης τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ μεγίστης ὡς ἀληθῶς Συνόδου τῆς Ἐκκλησίας». Ἡ εἰλημμένη ἀπόφασις ἢ ἐπέτειος νὰ ἑορτασθεῖ «πανηγυρικὰ καὶ δὴ ἀπὸ κοινοῦ, εἰ δυνατόν, ἀπὸ ὅλες τὶς Ὁρθόδοξες Αὐτοκέφαλες Ἐκκλησίαις, ὡς πάνδημη ἐκδήλωσις τῆς πιστῆς καὶ σήμερα ἀκόμη μὲ τὴ χάρις τοῦ Θεοῦ ἐμμονῆς τῆς Ἁγίας μας Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας στὴ διδασκαλία καὶ στὸ πνεῦμα τῆς Συνόδου ἐκείνης, ἢ ὁποῖα ὅπως,

⁶ Κ.Π.Α. κωδ. Α' 94, 10 Αὐγούστου 1925, σ. 102-3. «πανηγυρικῶς καὶ δὴ ἀπὸ κοινοῦ, εἰ δυνατόν, ὑπὸ πασῶν τῶν Ὁρθόδοξων Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν, εἰς ἐκδήλωσιν πάνδημον τῆς πιστῆς καὶ σήμερον τῇ τοῦ Θεοῦ χάριτι ἐμμονῆς τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὁρθόδοξου Ἐκκλησίας ἐν τῇ διδασκαλίᾳ καὶ τῷ πνεύματι τῆς Συνόδου ἐκείνης, ἥτις ὅπως ἐξ ἑνὸς τὴν μίαν πίστιν τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι ἀποφάνσεως αὐτῆς ἐστερέωσε καὶ ἐσφράγισεν, οὕτως ἐξ ἄλλου καὶ τὴν ἐνότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς συγκροτήσεως διὰ τῆς ἀπὸ πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς παρουσίας ἀντιπροσώπων περιλάμπρας παρέστησεν».

ἀπὸ τῇ μία πλευρά, τῇ μία πίστι τῆς Ἐκκλησίας μὲ ἀπόφασή της ἐν Ἀγίῳ Πνεύματι στερέωσε καὶ σφράγισε, ἔτσι ἀπὸ τὴν ἄλλη πλευρὰ καὶ τὴν ἐνότητα τῆς ἐκκλησιαστικῆς συγκρότητος διὰ τῆς ἀπὸ πάντων τῶν περάτων τῆς γῆς παρουσίας ἀντιπροσώπων περίλαμπρα παρέστησε», δυστυχῶς δὲν κατέστη δυνατόν νὰ πραγματοποιηθεῖ ἐξ αἰτίας τῶν ἐκτάκτων περιστάσεων καὶ τῆς χρείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Θρόνου. Τὴν 19^η Ἰουλίου 1925, πρώτη Κυριακὴ μετὰ τὴν ἐνθρόνιση τοῦ Πατριάρχου Βασιλείου Γ', ἐκπληρώθηκε ἡ «ὀφειλὴ ποὺ καθυστέρησε», διὰ τῆς τέλεσης «εἰδικῆς Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς Λειτουργίας» στὸν Πάνσεπτο Πατριαρχικὸ Ναό. Ἰδιαίτερη ἐκκλησιολογικὴ σημασία ἔχει τὸ γεγονός ὅτι στὴν Ἐγκύκλιο τονίζεται ἡ ἀξία τῆς ἐκτέλεσης τοῦ καθήκοντος τοῦ ἑορτασμοῦ αὐτῆς τῆς «μεγάλης γιὰ ὅλη τὴ Χριστιανοσύνη» ἐπετείου ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως, «ἡ ὁποία ἔχει ἀμεσώτερη σχέση καὶ ὀφειλὴ πρὸς τὴν ἑορτὴ αὐτή».

Ἡ Σύνοδος τῆς Νίκαιας ἀποτελεῖ σταθμὸ στὴ διαμόρφωση τῆς δογματικῆς ταυτότητας καὶ τῆς κανονικῆς δομῆς τῆς Ἐκκλησίας, παρέμεινε δὲ τὸ πρότυπο γιὰ τὴν ἀντιμετώπιση προβλημάτων πίστεως καὶ κανονικῆς τάξης ἐπὶ οἰκουμενικοῦ ἐπιπέδου. Ἡ χιλιοστὴ ἑπτακοσιοστὴ ἐπέτειος ἀπὸ τὴν πραγματοποίησή της ὑπενθυμίζει στὴ Χριστιανοσύνη τὶς παραδοχὲς τῆς ἀρχαίας Ἐκκλησίας, τὴν ἀξία τοῦ κοινῶν ἀγῶνα κατὰ τῶν παρανοήσεων τῆς χριστιανικῆς πίστεως καὶ τὴν ἀποστολὴ τῶν πιστῶν νὰ συμβάλλουν στὸν πολλαπλασιασμὸ τῶν «καλῶν καρπῶν» τῆς ἐν Χριστῷ, κατὰ Χριστὸν καὶ εἰς Χριστὸν ζωῆς μέσα στὸν κόσμος.

Καλούμαστε σήμερα νὰ ἀναδείξουμε τὸ διαχρονικὸ μήνυμα τῆς Πρώτης Οἰκουμενικῆς Συνόδου στὴ Νίκαια, τὶς σωτηριολογικὲς διαστάσεις καὶ τὶς ἀνθρωπολογικὲς συνέπειες τοῦ «ὁμοούσιου», τῆς ἄρρηκτης σύνδεσης τῆς Χριστολογίας μὲ τὴν ἀνθρωπολογία, σὲ μία ἐποχὴ ἀνθρωπολογικῆς σύγχυσης καὶ ἔντονων προσπαθειῶν ἀνάδειξης τοῦ «μετανθρώπου» ὡς τοῦ ἀνοικτοῦ ὀρίζοντα καὶ τῆς αὐτοαποθεωτικῆς προοπτικῆς τῆς ἀνθρώπινης ἐξέλιξης, μὲ τὴν συμβολὴ τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνολογίας. Ἡ ἀρχὴ τῆς «θεανθρωπινότητας» ἀποτελεῖ τὴν ἀπάντηση στὴν ἀδιέξοδη ὀπτασία τοῦ σύγχρονου «ἀνθρωποθεοῦ». Ἡ ἀναφορὰ στὸ «πνεῦμα τῆς Νίκαιας» ἀποτελεῖ πρόσκληση νὰ στραφοῦμε στὰ οὐσιώδη τῆς πίστεώς μας, πυρήνας τῆς ὁποίας εἶναι ἡ ἐν Χριστῷ σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Κύριος καὶ Σωτήρας μας Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι ἡ πλήρης καὶ τέλεια ἀποκάλυψη τῆς ἀλήθειας περὶ τοῦ Θεοῦ καὶ τοῦ ἀνθρώπου. «Ὅποιος ἔχει δεῖ ἐμένα, ἔχει δεῖ τὸν πατέρα μου»⁷. Ὁ Θεὸς Λόγος ποὺ ἐνανθρώπησε ἔδειξε «πρῶτος καὶ μόνος», ὅπως γράφει ὁ Ἅγιος Νικόλαος ὁ Καβάσιλας, «τὸν ἀληθινὸ ἄνθρωπο καὶ τέλειο, λόγῳ καὶ τῶν τρόπων καὶ τῆς ζωῆς καὶ ὅλων τῶν ἄλλων»⁸. Αὐτὴ τὴν Ἀλήθεια ἐκπροσωπεῖ στὸν κόσμος ἡ Μία, Ἀγία, Καθολικὴ καὶ Αποστολικὴ Ἐκκλησία, ἀπὸ αὐτὴν τρέφεται, αὐτὴν διακονεῖ. Φορῶντας τὸν χιτῶνα τῆς Ἀλήθειας, «τὸν ὕφαντὸ ἐκ τῆς ἁνῶ θεολογίας», πάντοτε ὀρθοτομεῖ καὶ δοξάζει

⁷ «Ὁ ἐμὲ ἑωρακώς, ἑώρακε τὸν πατέρα μου», Ἰωάν. ιδ', 9.

⁸ Νικολάου Καβάσιλα, *Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς*, PG 150, 680.

«τῆς εὐσεβείας τὸ μέγα μυστήριον», εὐαγγελιζόμενη τὸν λόγο τῆς πίστεως, τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἐλπίδας, προσβλέποντας πρὸς τὴν «ἀνέσπερη καὶ ἀδιάδοχη καὶ ἀτελεύτητη ἡμέρα»⁹, τὴν ἐρχόμενην αἰώνια Βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

Ἔργο τῆς θεολογίας εἶναι ἡ ἀποκάλυψη τῆς σωτηριολογικῆς διάστασης τῶν δογμάτων καὶ ἡ ἐρμηνεία τους μὲ ὑπαρξιακοὺς ὅρους, ἡ ὁποία ἀπαιτεῖ, μαζὶ μὲ τὴ μετοχὴ στὸ ἐκκλησιαστικὸ γεγονός, εὐαισθησία καὶ γνήσιο ἐνδιαφέρον γιὰ τὸν ἄνθρωπο καὶ τὶς περιπέτειες τῆς ἐλευθερίας του. Μὲ τὴν ἔννοια αὕτη, ἡ διατράνωση τῆς πίστεως στὸν ἐνανθρωπήσαντα Θεὸ Λόγο ὀφείλει νὰ συνοδεύεται ἀπὸ τὴν ἔμπρακτη ἀνταπόκρισή μας στὸ σωτήριο λόγο του: «αὕτη εἶναι ἡ δική μου ἢ ἐντολή, νὰ ἀγαπᾶτε ὁ ἓνας τὸν ἄλλον ὅπως σᾶς ἀγάπησα ἐγώ»¹⁰.

Ἐνθυμούμενοι, λοιπόν, τὶς ἄφατες δωρεές, τὶς ὁποῖες χάρισε καὶ χαρίζει σὲ ὅλη τὴν κτίση, ἀκατάπαυστα δοξολογοῦμε τὸ ὑπεράγιο καὶ ὑπέρλαμπρο ὄνομα τοῦ Κυρίου τῶν ὅλων καὶ Θεοῦ τῆς ἀγάπης, διὰ τοῦ Ὁποίου γνωρίσαμε τὸν Πατέρα καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ Ἅγιο ἐπιδήμησε στὸν κόσμος. Ἀμήν!

Κατὰ τὸ σωτήριο ἔτος 2025, κατὰ μῆνα Ἰούνιο (1)

Ἐπινεμήσεως Γ΄

Ὁ Κωνσταντινουπόλεως Βαρθολομαῖος ἐν Χριστῷ εὐχέτης.

- + ὁ Κολωνείας Ἀθανάσιος ἐν Χριστῷ εὐχέτης
- + ὁ Γορτύνης καὶ Ἀρκαδίας Μακάριος ἐν Χριστῷ εὐχέτης
- + ὁ Ἀρκαλοχωρίου, Καστελλίου καὶ Βιάννου Ἀνδρέας ἐν Χριστῷ εὐχέτης
- + ὁ Βελγίου Ἀθηναγόρας ἐν Χριστῷ εὐχέτης
- + ὁ Λέρου, Καλύμνου καὶ Ἀστυπαλαίας Παῖσιος ἐν Χριστῷ εὐχέτης
- + ὁ Ἀτλάντας Σεβαστιανός ἐν Χριστῷ εὐχέτης
- + ὁ Κυδωνιῶν Ἀθηναγόρας ἐν Χριστῷ εὐχέτης
- + ὁ Σηλυβρίας Μάξιμος ἐν Χριστῷ εὐχέτης
- + ὁ Αὐστραλίας Μακάριος ἐν Χριστῷ εὐχέτης
- + ὁ Ἑλβετίας Μάξιμος ἐν Χριστῷ εὐχέτης
- + ὁ Ἰρλανδίας Ἰάκωβος ἐν Χριστῷ εὐχέτης
- + ὁ Μεξικοῦ Ἰάκωβος ἐν Χριστῷ εὐχέτης

⁹ Βασιλείου τοῦ Μεγάλου, *Εἰς τὴν Ἑξαήμερον*, PG 29, 52.

¹⁰ «αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολή ἢ ἐμὴ, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους καθὼς ἠγάπησα ὑμᾶς», Ἰωάν. ιε', 12.

Νὰ ἀναγνωσθεῖ στοὺς Ἱεροὺς Ναοὺς κατὰ τὴ Θεία Λειτουργία τῆς Κυριακῆς, 1^{ης} Ἰουνίου 2025, μνήμη τῶν 318 θεοφόρων Πατέρων τῆς ἐν Νικαίᾳ Α΄ Οἰκουμενικῆς Συνόδου, μετὰ τὸ Ἱερὸ Εὐαγγέλιο.